

stichting primair onderwijs

Condor

Anti- pestprotocol

Doel / aanleiding

Dit anti-pestprotocol heeft als doel dat alle leerlingen zich gedurende hun basisschoolperiode veilig voelen op onze school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Op onze school is er vanuit onze onderwijs- en pedagogische visie een tolerante en open omgang met elkaar. De school wil een veilige plek zijn, waar kinderen zichzelf mogen zijn en om zichzelf gewaardeerd worden. Dat is volgens ons de eerste voorwaarde om te leren en te groeien.

Het uitgangspunt is dat we werken aan het bevorderen van een veilig pedagogisch klimaat, waarmee we pestgedrag willen voorkomen. Indien pesten toch voorkomt, vinden wij het van belang om eenduidig te handelen. Hoe wij dit doen staat beschreven in dit anti pestprotocol.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan!

Als school zijn wij er niet alleen om schoolvakken aan te bieden, maar wij zijn als dorpsschool een vast ankerpunt in de jeugd van verschillende generaties. Wij leveren een bijdrage aan de opvoeding. Samen met de ouders dragen we zorg voor de opvoeding, door leerlingen serieus te nemen en respect te tonen voor hun inbreng.

Wanneer spreken we van plagen of pesten?

Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten?

Wat is plagen?

Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn leerlingen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen.

Wat is pesten?

Bij pesten is de ene leerling sterker dan de andere leerling. Het is steeds dezelfde leerling die wint en verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is de gepeste leerling steeds weer de klos. De sterkere leerling; de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. De gepeste leerling voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest. Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Op onze school besteden we structureel aandacht aan het sociale proces in de groep en op school. Bij aanvang van het schooljaar (en soms in de 2 de helft van het schooljaar) werken we actief vanuit de methodiek de "Gouden weken". Hierin staan groepsprocessen centraal. Wij bespreken en reflecteren ons pedagogisch handelen en wij zetten verschillende werkvormen in. Wij geven vorm aan de landelijke week van respect en social media wijsheid. De huidige digitale wereld heeft veel voordelen maar levert helaas ook een nieuwe vorm van pestgedrag op.

Online Pesten & Online gevaren jongeren

Deze manier van pesten bestaat nog niet zo heel lang en is ook lang niet zo zichtbaar als het pesten in het 'echte leven'. Het gebeurt veel via de mobiele telefoon of via internet. Het nadeel van online pesten is dat het vaak anoniem gebeurt, wat de pester een extra machtspositie geeft.

De gevolgen bij online pesten zijn vaak groter dan bij het 'gewone' pesten. Je kunt je als kind moeilijker verdedigen, het is een publieke vernedering omdat iedereen het kan lezen en het blijft actief omdat het lastig is om iets van internet te verwijderen.

Het ontstaan van pestgedrag

Dader

Op de eerste plaats kan pestgedrag voortkomen door factoren in de persoonlijkheid van de dader. Daders kunnen bijvoorbeeld behoefte hebben aan het uitoefenen van overwicht en macht. Ze zoeken en vinden een slachtoffer die ze de baas zijn en buiten die situatie zoveel mogelijk uit. Vaak kunnen zij zich onvoldoende inleven in de ander. Soms zijn daders zelf het slachtoffer van pesten geweest.

Leerlingen op wie veel macht wordt uitgeoefend, of die dat zo ervaren, zijn vaker als dader actief. Zij kunnen ervaren dat zij aandacht krijgen als zij negatief gedrag vertonen. Ook blijkt dat sommige daders voor hun onlust/ frustratie, waarvan ze de oorzaak niet kennen of waarvan ze de bron niet weg kunnen nemen, een uitlaatklep zoeken bij een kwetsbaar persoon in hun omgeving.

Slachtoffer

Daarnaast spelen bij het ontstaan van pestgedrag ook factoren mee die te maken hebben met het potentiële slachtoffer. Leerlingen van ouders die zelf het slachtoffer van pestgedrag zijn geweest, lopen een groter risico ook slachtoffer van pestgedrag te worden. Uiterlijke kenmerken van leerlingen kunnen op potentiële daders werken als "een rode lap".

Kenmerken

Ongewild trekken leerlingen aandacht van potentiële daders door sommige uiterlijke kenmerken. Soms spelen ook kenmerken die samenhangen met de kleding, haardracht, verzorging of de manier van eten een rol. Daarnaast lijken sommige karaktertrekken een risicofactor te zijn. Leerlingen die wat minder assertief zijn, snel uit balans raken, of zich op welke manier ook opvallender gedragen dan anderen, lijken potentieel meer risico te lopen dat ze het slachtoffer worden van pestgedrag.

Middengroep

De meeste leerlingen houden zich het liefst afzijdig als er wordt gepest. Als ze het zouden opnemen voor het slachtoffer, lopen ze de kans zelf gepest te worden. Iedere dag zien ze dit gedrag. Daarom gaan ze vaak mee pesten. Veel leerlingen voelen zich schuldig dat ze niet opkomen voor het slachtoffer of een volwassene om hulp vragen, zij ondernemen geen actie. Er zijn ook leerlingen die absoluut niet in de gaten hebben dat er gepest wordt. Ze zien misschien wel iets gebeuren, maar kunnen de ernst van de situatie niet inschatten.

Het signaleren van pestgedrag

Pestgedrag

Het is niet eenvoudig pesten te onderscheiden van ander conflict of ruzie gedrag. Nog moeilijker is het de vaak versluierde of geniepige vormen van pesten te ontdekken. Veel gebeurt er buiten het gezichtsveld van de leerkracht, stiekem. Meestal is datgene wat zichtbaar is op zichzelf nog niet zo dramatisch: een wat dwingende blik in de ogen of een dreigement, waarvan je kunt denken dat het wel los zal lopen. Hier kan het pestgedrag echter ontstaan. Leerlingen die het slachtoffer zijn van

pesten proberen ook vaak zelf de zaak te bagatelliseren. Als de leerkracht of de ouders iets vermoeden en doorvragen, blijven slachtoffers zelf vaak ontkennen.

Schaamte

Een kind dat wordt gepest, schaamt zich daar vaak voor. Het wil zijn ouders niet teleurstellen. Een gepest kind is geen populair kind en dat hadden haar/zijn vader en moeder wél graag gewild. Dat voelt een kind aan. Het kan ook zijn dat een kind thuis niets zegt omdat het pestprobleem onoplosbaar lijkt. Het is misschien bang dat het probleem juist groter wordt. Stel je voor: je vader of moeder zou wel eens contact op kunnen nemen met de ouders van de pestkop of met de leerkracht op school. Misschien brengt de leerkracht in de klas het probleem ter sprake, dan weten de klasgenoten, dat er 'geklikt' is. De pesterijen worden dan misschien juist erger.

Leerlingen die pesten zullen thuis niet gemakkelijk over het pesten praten. Zij kunnen er alleen over beginnen als ze zich bewust zijn van hun gedrag en van de ernstige gevolgen daarvan.

Waarom pesten?

Pesters weten vaak zelf niet waarom ze iemand pesten. Het dringt niet tot hen door hoe erg het gepest voor het slachtoffer is. "Ze lokte het toch zelf uit, wie loopt er nou nog met zo'n stomme schoeltas?"

Pestende leerlingen willen de machtspositie en de bewondering die ze door het pesten verkrijgen, niet verliezen. Toch is het niet waar dat pesters nooit willen dat een volwassene het probleem aanpakt. Misschien willen ze wel anders omgaan met andere leerlingen, maar weten niet hoe dat moet.

Signalen

Thuis:

Gedragsveranderingen die ouders bij hun kinderen constateren kunnen signalen van pestgedrag zijn. Kinderen die 's nachts niet meer kunnen slapen, die weer in hun bed plassen of emotioneel labiel en/of afwijkend reageren. Soms zeggen kinderen ook dat ze "dood willen" of zijnze van de ene dag op de andere dag met geen mogelijkheid meer naar school te krijgen.

School:

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- o altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- o zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- o een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- o briefjes doorgeven
- o beledigen
- o opmerkingen maken over kleding
- o buitensluiten, negeren
- o buiten school opwachten, slaan of schoppen
- o op weg naar huis achterna rijden
- o naar het huis van het slachtoffer gaan
- o bezittingen afpakken
- o schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- o cyberpesten, via sociale media.
- o pesten buiten school wordt een schoolprobleem zodra je er last van hebt op school.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden. Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop leerlingen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen onze gezamenlijke normen overschrijden.

Samenvattend: om duidelijk stelling te kunnen nemen tegen pestgedrag, is zicht op de omvang van het probleem, kennis van de gevolgen voor de gepeste leerling, inzicht in het gedrag van de pester maar bovenal invoelend vermogen vereist.

Wat doen wij op onze school?

Op onze school werken wij met een antipestmethode. Een methode waarmee kinderen sociaal-emotionele competenties ontwikkelen. Hierdoor krijgen kinderen zelfvertrouwen, een positief zelfbeeld en verantwoordelijkheidsgevoel.

Kinderen leren sociaal- emotionele vaardigheden voor een groot deel door 'nadoen' en 'uitproberen'. Het voorbeeld van de leerkracht en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar kinderen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar leerkrachten en ouders duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Onze uitgangspunten en werkwijze voor een veilig schoolklimaat:

- De leerkracht leert leerlingen dat hulp vragen en problemen delen met een volwassene goed is. Daarnaast is het onze verantwoordelijkheid om actief pestgedrag te signaleren en daar naar te handelen.
- De leerkracht leert leerlingen dat hulp vragen en problemen delen met een volwassene goed is. Daarnaast is het onze verantwoordelijkheid om actief pestgedrag te signaleren en daar naar te handelen.
- Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep en op school.
- Vanuit een partnershipgedachte tussen school, ouders en omgeving wordt er constructief gewerkt aan een oplossing.

Binnen onze school gelden een drietal specifieke schoolregels:

1. Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
2. De school is van binnen een rustig wandelgebied en buiten hoeft het lekker niet.
3. We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken voor morgen.

Naast de specifieke schoolregels stelt elke groep samen met de leerkracht aan de start van het schooljaar tijdens de 'gouden weken' groepsregels op waarin omgangsregels zijn opgenomen. Deze regels worden als aanvulling opgesteld, door en met de groep. Gedurende het gehele jaar zullen deze groepsregels zichtbaar in de klas hangen.

De ontwikkeling van de sociaal- emotionele ontwikkeling wordt bij alle leerlingen bij ons op school gevolgd. Vanaf groep 1 vult de leerkracht twee keer per schooljaar een digitale vragenlijst over de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen in. De leerkracht analyseert de gegevens, zet hier acties op in en beïnvloedt hiermee positief het klassenklimaat. In sommige gevallen wordt er een sociogram van de groep gemaakt. Dit geeft inzicht in de interactie binnen de groep. Daarnaast komt de IB-er, directeur of een externe professional kijken naar de groepssfeer en cohesie.

Vanaf groep 6 vult de leerling deze lijst óók in. Hierbij wordt het welbevinden en de sociale veiligheidsbeleving gemonitord. De leerling kan aangeven om een gesprek te voeren met de eigen leerkracht of de vertrouwenspersoon van de school.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in vijf stappen

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Wanneer leerlingen ruzie hebben en/ of pesten proberen zij er eerst zelf (en samen) uit te komen. De leerkracht geeft aan op welke manier je over dit onderwerp praat met elkaar. Vaardigheden vanuit de methode 'goed gedaan' kunnen hierbij worden toegepast. Bv. Benoemen waarom je ergens last van hebt en de ander dus moet ophouden.

STAP 2:

Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een eerste gesprek, brengt het probleem in kaart en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequentie fase 1) De naam van de betrokkenen wordt genoemd in de notitie ParnasSys m.b.t. gedrag. Bij de derde melding in ParnasSys worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie/pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders handelen vanuit de partnershipgedachte om in de toekomst herhaling te voorkomen. Verslaglegging van dit gesprek wordt opgenomen in ParnasSys.

STAP 5:

In overleg met de intern begeleider/directeur wordt eventueel externe hulp ingeschakeld.

De consequenties voor de pester

Afhankelijk van de ernst en frequentie van het pestgedrag en in geval dat er geen verbetering optreedt in zijn / haar gedrag, kan het volgende in werking treden:

FASE 1:

- Eén tot maximaal 5 pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle leerlingen naar huis vertrokken zijn (één tot maximaal 5 maal)
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Gesprek tussen leerkracht en pester met als doel bewust maken wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt. Vervolgens wordt het gepeste kind hierbij betrokken. Doel is hierbij telkens te komen tot het maken van afspraken en het nakomen van de afspraken
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken wordt geëvalueerd op één van de volgende manieren:
  - einde van iedere week (voor de bovenbouw leerlingen)
  - na 2 dagen (voor de groepen 5 en 6)
  - elke dag (groepen 3 en 4)
  - na elke pauze gedurende een week(groepen 1-2) in een kort gesprek aan de orde.
  - De gedragsveranderingen van de pester moet ook bij het gepeste kind merkbaar zijn
- Melding hiervan aan de ouders.

FASE 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in het ParnasSys en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag wordt deskundige hulp ingeschakeld zoals jeugdconsulent, specifieke hulpverleners mbt weerbaarheidstraining ed.

Fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. (hiervoor is een protocol time out, schorsing , verwijdering op stichtingsniveau)

Algemeen:

- Bij een constatering van pesten gaat de ouder van de gepeste leerling naar de leerkracht van het kind, werkt dit niet naar tevredenheid dan wordt de interne vertrouwenspersoon ingeschakeld, dan de directeur, de externe vertrouwenspersoon en tot slot de klachtencommissie, waarvan de adressen in de schoolgids staan.
- In de klas hangen de schoolregels en de eventueel aangevulde groepsregels inzake het pesten op een zichtbare plaats.
- Deze regels gelden ook bij overblijven en schooluitjes.
- De leerkracht kan nascholing krijgen om professionaliteit te bevorderen.
- Er kunnen gastlessen gegeven worden over pesten.
- Op www.pestweb.nl staan allerlei tips voor leerlingen.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling andere vaardigheden leren door in te laten zien dat je ook op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (complimentje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Inzetten van de middengroep. Tijdens gesprekken met de klas de middengroep een functie geven (wat moet jij doen als je ziet, merkt dat jouw klasgenoot gepest wordt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s) en hulp bieden.

Begeleiding van de pester

- In gesprek gaan, zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten, bijv. baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, etc.
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? *
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere leerlingen via regels en afspraken verloopt en met respect voor elkaar.
- Inschakelen externe hulp; bovenschoolse zorgteam; schoolmaatschappelijk werk; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD, .

*Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas, thuis of in de buurt.

Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste leerlingen

Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken (na schooltijd). Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van de pesters

Neem het probleem van uw kind serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed extra aandacht aan uw kind. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

Neem de ouders van het gepeste kind serieus. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere leerlingen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag. Geef zelf het goede voorbeeld. Leer uw kind voor anderen op te komen. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.